

## ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА НА МИКОЛАЇВЩИНІ

*Я.В.Бунзяк, кандидат економічних наук  
ТОВ "Сингента"*

*Викладено результати аналізу основних економічних показників, що впливають на підвищення економічної ефективності виробництва зерна в сільськогосподарських підприємствах Миколаївщини, запропоновано шляхи її збільшення.*

*Изложены результаты анализа основных экономических показателей, которые влияют на повышение экономической эффективности производства зерна в сельскохозяйственных предприятиях Николаевщины, предложены пути ее увеличения.*

**Постановка проблеми.** Виробництво зерна на півдні України було і залишається провідною галуззю агропромислового комплексу країни. Проте кризові явища, в результаті непродуманої економічної реформи, глибоко проникли і в галузь зерновиробництва. В деяких господарствах виробництво зерна стало збитковим. Якщо в 1995р. в сільськогосподарських підприємствах Миколаївської області рівень рентабельності виробництва зерна становив 100,3%, то в 2005р. — лише 1,8%. Тому вивчення факторів економічної ефективності виробництва в умовах сьогодення є актуальним.

**Мета і матеріали дослідження.** Мета досліджень полягає у вивченні основних шляхів підвищення ефективності виробництва зерна в умовах Миколаївщини. Вихідними матеріалами для аналізу слугували дані Головного Управління статистики в Миколаївській області, власні дослідження, літературні джерела.

**Результати дослідження.** Однією з основних причин зменшення рентабельності виробництва зерна є висока трудомісткість та собівартість, низькі ціни реалізації [2, 3].

Одним із шляхів підвищення ефективності зерновиробництва є зниження собівартості продукції. Відомо, що основними її факторами є урожайність зернових культур та затрати коштів на гектар посіву (табл.1)

Таблиця 1

**Показники для визначення зміни собівартості під впливом факторів в сільськогосподарських підприємствах Миколаївщини**

Показники	2004р.	2005р.	2005р. в % до 2004р.
Собівартість 1ц зерна (без кукурудзи), грн.	29,88	38,74	129,7
Урожайність зернових, ц/га	27,6	20,9	75,7
Затрати коштів на гектар посіву, грн.	824,69	809,67	98,2
Собівартість 1ц зерна кукурудзи, грн.	28,67	35,77	124,8
Урожайність кукурудзи, ц/га	34,3	34,1	99,4
Затрати коштів на гектар посіву кукурудзи, грн.	983,38	1219,76	124,0

Приведені дані в таблиці 1 показують, що в сільськогосподарських підприємствах Миколаївщини собівартість одного центнера зерна (без кукурудзи) в 2005р. порівняно з 2004р. збільшилася на 29,7%, а кукурудзи на зерно — на 24,8%, що в абсолютному виразі відповідно склало 8,86 грн. і 7,10 грн.

Розрахунки показують, що собівартість 1ц зерна (без кукурудзи) зросла за рахунок зменшення врожайності зернових на 32,2%, або на 9,58 грн., та зменшилася за рахунок зменшення затрат коштів на гектар посіву на 1,8%, або на 0,72 грн.

Собівартість 1 ц зерна кукурудзи збільшилася за рахунок обох факторів: зменшення врожайності на 0,6% (або на 0,17 грн.) та збільшення затрат на гектар посіву кукурудзи — відповідно на 24% та 6,93 грн.

Важливим шляхом підвищення врожайності є використання засобів захисту рослин, високоякісного насіння та внесення достатньої кількості мінеральних та органічних добрив. Використання сучасних технологій вирощування зернових культур, оптимального застосування засобів захисту рослин, високоврожайних сортів та гібридів — запорука отримання стабільності в господарюванні. З кожним роком збільшується кількість господарств області, які використовують в своєму господарюванні запропоновані технології вирощування зернових культур компанії “Сингента”. Так, урожайність гібридів кукурудзи Селест, Окситан, НК Луган, НК Термо, Альфа, Канада, запропонованих господарствам компанією, в 2005р. з 1 гектара при вологості зерна 16-18% становила від 70

до 100 центнерів (залежно від скоростиглості гібриду), а в окремих господарствах — понад 100 центнерів. Застосування у виробництві високоякісних протруйників насінневого матеріалу (Дивіденд Стар, Круізер), фунгіцидів та інсектицидів (Актара, Діазол, Максим, Катате Зеон), сучасних гербіцидів (Банвел, Діален Супер, Дуал Голд, Лінтур, Примекстра Голд, Мілагро та ін.) в поєднанні з новітніми технологіями вирощування дозволяє отримувати стабільно високі врожаї відповідної якості.

Закордонним та вітчизняним досвідом доведено, що втрати врожаю від бур'янів та шкідників можуть становити понад 30% валового збору, при цьому значно погіршується і якість продукції. Застосовуючи необхідну кількість пестицидів, товаровиробник може зберегти з кожного гектара до 10ц зерна пшениці [1].

Проте в багатьох господарствах регіону через скрутне фінансове становище скоротилися витрати на високоякісне насіння, застосування засобів захисту рослин, внесення мінеральних добрив.

Аналіз структури матеріальних затрат на виробництво зерна показує, що в 2005 році в сільськогосподарських підприємствах регіону зменшилися витрати на насіння, мінеральні добрива. Якщо в 2004 році їх частка в матеріальних витратах складала відповідно 20,2% і 12,4%, то в 2005 році — відповідно 17,2% і 12,1%, зросли витрати на нафтопродукти з 30,2 до 33,3%. При цьому на гектар посіву вноситься дуже мало органічних та мінеральних добрив. Так, в 2005 році мінеральних добрив під зернові культури було внесено на 1 га посівної площі 23 кг, кукурудзи на зерно — 33 кг, а органічних — відповідно 0,1 і 0,3 тонн.

Не менш важливим фактором, який впливає на ефективність виробництва, є ціни реалізації. Середні ціни реалізації зернових культур в 2005р. склали 43,28 грн за 1 ц, або були менші майже на 13% проти рівня 2003 року. В результаті рівень рентабельності зернових в сільськогосподарських підприємствах регіону значно скоротився і в 2005 році склав лише 1,8%, а виробництво кукурудзи виявилось збитковим (-10,8%).

В сучасних умовах застосування пестицидів проти хвороб, шкідників та бур'янів є ключовою ланкою отримання високоякісної

продукції, реалізації її за більш високими цінами. Незважаючи на високу вартість засобів захисту рослин, кожна гривня, яку вкладають у них, зберігає продукції на 3-4 гривні [1].

**Висновки.** Основними шляхами підвищення ефективності виробництва зерна в регіоні є: підвищення врожайності за рахунок впровадження в господарствах сучасних оптимальних технологій вирощування зернових культур, більш широкого використання у виробництві сучасних високоврожайних сортів та гібридів, застосування інтегрованої системи захисту рослин від хвороб, шкідників та бур'янів, внесення в достатній кількості під запланований врожай органічних та мінеральних добрив, що суттєво впливає на зниження собівартості одиниці продукції, дозволить збільшити валовий збір зерна на 25-30%, покращити якість, збільшити ціну реалізації одиниці продукції.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Корчинська О.А. Ринок засобів захисту рослин в Україні // Економіка АПК. – 2003.- №4. – С. 113 – 116.
2. Саблук П.Т. Основні напрями розроблення стратегії розвитку агропромислового комплексу в Україні // Економіка АПК. – 2004. – №12. – С. 3 – 15.
3. Сільське господарство Миколаївщини в 2005 році. Статистичний збірник. – Миколаїв, 2006. – 305с.